

A helyi felhívás címe: Helyi örökség, termékek, gasztronómiai és egyéb hagyományok bemutatása; helyi identitást erősítő tevékenységek, helyi büszkeség, közösséghez tartozás erősítése; városrészi és városrészek közötti közösségfejlesztés elősegítése
–kódszám: TOP-7.1.1-16-H-073-3

Szükségletfelmérés – helyzetfeltárás a

„Közösségi értékek feltárása és bemutatása Veszprémben”

című projekt keretében

Azonosító szám:
TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2020-01447

Veszprém, 2021. április 12.

A projekt helyszín

VESZPRÉM

Megyei jogú város a Közép-Dunántúl régióban, Veszprém megye és a Veszprémi járás székhelye. Egyetemi város, *a királynék városa*. 2023-ban az Európa kulturális fővárosa címet is viselni fogja. királynék városa a Séd patakot övező dombokon és völgyekben terül el, három kistáj találkozásánál: északról, északnyugatról a Bakony hegyvonulata, délről a Balaton-felvidék, keletről pedig a sík Mezőföld északnyugati nyúlványa által határolt, átlagosan 270 m tengerszint feletti magasságú Veszprémi-fennsík területén. Ez a központi helyzet jelentős szerepet játszott a város kialakulásában és a történelem során betöltött társadalmi-gazdasági szerepében, jelentőségében.

Veszprém a legmagasabban fekvő megyeszékhely: felszíne átlagosan 260-270 méterrel található a tengerszint fölött. A városba érkező első benyomása egy hegyek félkaréjával ölelt (fenn)sík-vidéki város képe, amely aztán a központ felé közeledve markánsan megváltozik. A Séd folyó meanderszerű kanyargásával a fennsíkot feldarabolja, s a városon belül nem ritkán 30–40 méteres szintkülönbségeket alakított ki. Az ilyen módon eldarabolódó területek városrészeket alkotnak, melyeket a Séd és mellékvízfolyásainak mélyvonulatai választanak el. A szintkülönbségek különösen szembeűnők a Séd-völgy déli és keleti oldalán, ahol az északnyugati szelek munkájának is köszönhetően meredek dolomitsziklák törnek a magasba.

Veszprém – földrajzi fekvéséből következően – jól megközelíthető, természetes akadályt a Bakony hegység képez. A várost útgűrűvel kikerülő 8-as főút régiókat és térségeket köt össze, de a további cél, hogy négysávossá bővítésével kelet nyugati összeköttetést biztosítson. Az útépités fejlesztése folyamatos, Balatonalmádi és Balatonfüred felé korszerűsítések zajlanak most is.

Népességi adatok:

Rangsor	Település	Megye	Népszámlálás 2011	Becslés 2020	Változás	Terület (km ²)	Népsűrűség (fő/km ²)
1	Budapest	 Főváros	1 729 040	1 750 216	+1,22%	525,6	3337
2	Debrecen	 Hajdú-Bihar megye	211 340	201 112	-4,84%	461,7	436
3	Szeged	 Csongrád-Csanád megye	168 048	160 258	-4,64%	281	572
4	Miskolc	 Borsod-Abaúj-Zemplén megye	167 754	152 901	-8,85%	236,7	653
5	Pécs	 Baranya megye	156 049	141 843	-9,10%	162,8	878

Rangsor	Település	Megye	Népszámlálás 2011	Becslés 2020	Változás	Terület (km ²)	Népsűrűség (fő/km ²)
6	Győr	 Győr-Moson-Sopron megye	129 527	133 946	+3,41%	174,6	756
7	Nyíregyháza	 Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	119 746	116 814	-2,45%	274,5	425
8	Kecskemét	 Bács-Kiskun megye	111 411	110 373	-0,93%	322,6	343
9	Székesfehérvár	 Fejér megye	100 570	96 529	-4,02%	170,9	567
10	Szombathely	 Vas megye	78 884	78 591	-0,37%	97,5	804
11	Szolnok	 Jász-Nagykun-Szolnok megye	72 953	70 554	-3,29%	187,2	381
12	Érd	 Pest megye	63 631	69 431	+9,12%	63,3	1077
13	Tatabánya	 Komárom-Esztergom megye	67 753	66 141	-2,38%	91,4	720
14	Sopron	 Győr-Moson-Sopron megye	60 548	63 065	+4,16%	169	371
15	Kaposvár	 Somogy megye	66 245	60 656	-8,44%	113,6	541
16	Veszprém	 Veszprém megye	61 721	59 119	-4,22%	126,9	471

Veszprém Magyarország 16. legnépesebb városa. A 2011-es népszámlálási adatokat és a 2020-as becsléseket alapul véve a lakosság szám csökkent 4,22 százalékkal, így 60 ezer alá esett.

Népesség éves %-os változása:

[1870-1880] +0.31 %/év

[1880-1890] +0.05 %/év

[1890-1900] +0.92 %/év

[1900-1910] +0.39 %/év

[1910-1920] +0.38 %/év

[1920-1930] +1.33 %/év

[1930-1941] +1.69 %/év

[1941-1949]	-1.86 %/év
[1949-1960]	+2.87 %/év
[1960-1970]	+3.66 %/év
[1970-1980]	+3.54 %/év
[1980-1990]	+1.1 %/év
[1990-2001]	-0.15 %/év
[2001-2011]	-0.18 %/év
[2011-2015]	-0.39 %/év
[2015-2017]	-3.21 %/év
[2017-2018]	-0.99 %/év
[2018-2019]	-0.75 %/év

A népesség éves változásait tekintve elmondható, hogy a fogyási tendencia az 1990-es évektől kezdve folyamatos. Ez sok dolognak tudható be. Többek között, hogy sokan Budapestre illetve külföldre költöztek. A bérlakás építések megszűntek és a lakásépítések száma is csökkent, valamint sokan költöznek, főleg a fiatalabb generáció köréből Veszprém és Balaton környéki településekre.

Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	62286	
2008	62845	101%
2009	63898	102%
2010	64339	101%
2011	64024	100%
2012	60876	95%
2013	60788	100%
2014	60761	100%
2015	60577	100%
2016	59919	99%

Forrás: TIIR, KSH-TSTAR

Veszprém lakónépessége 2017. január 1-én 59.919 fő volt. Az elmúlt tíz év során a város népessége 3,8%-kal – összesen 2367 fővel – csökkent. A város állandó népessége is csökken, 10 év alatt 2,8%-kal lettek kevesebben az itt élő lakosok. Az országos adatokkal összevetve a Veszprém lakossága valamivel nagyobb arányban csökkent, mint az országé a vizsgált időszakban (-2,3%). Veszprém népességi adatai a 80-as és 90-es évek között meghatározóan a lélekszám stagnálását mutatják, az 1993-as csúc 65.789 fő, majd 1997-ig lassú csökkenés, majd 1999-ben ismét kismértékű növekedés történt. 2007 és 2011 között jellemző volt további enyhe növekedési hullám, ezt követően 2012-ben pedig egy meredekebb, közel 6%-os csökkenés látható. 2012-től folyamatos stagnálás látható. A 2010 környékén látható ingadozásban szerepet játszik a szuburbanizáció, a város iparának átstrukturálódás és az előregedés is.

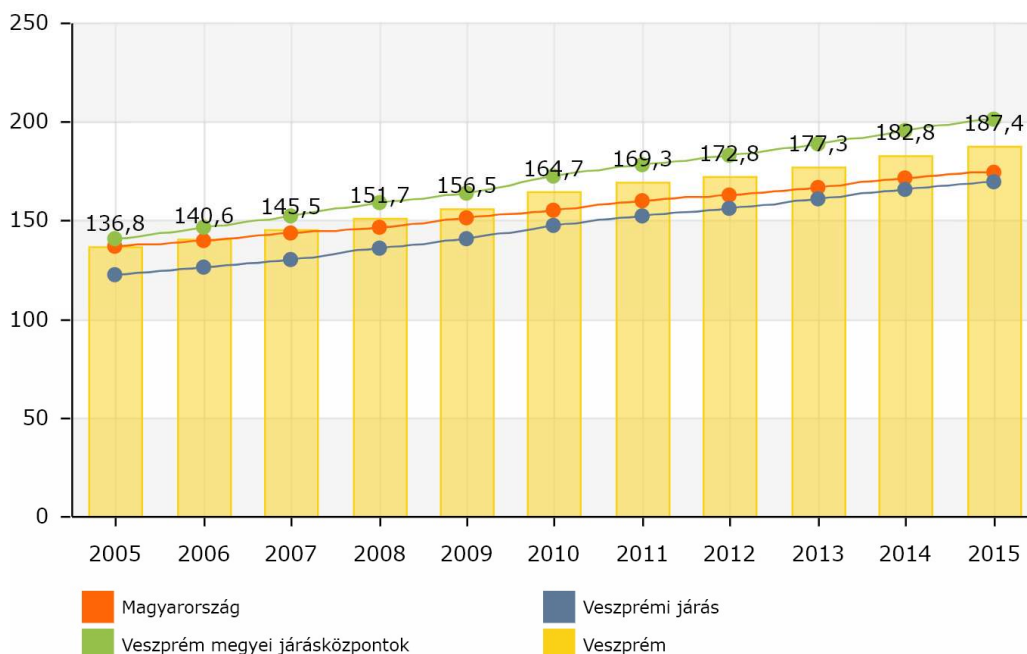
**Állandó népesség számának változása, valamint az öregedésindex
(100 fő 0-14 évesre jutó 65-x éves) 2008 - 2016 között**

Év	állandó népesség (fő)	változás	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedés index (%)
2007	58539	n.a	7186	6308	113,9%
2008	58582	101%	8470	7953	106,5%
2009	58458	102%	8792	7900	111,3%
2010	58108	101%	9020	7728	116,7%
2011	57917	100%	9208	7741	119,0%
2012	57867	95%	9522	7771	122,5%
2013	57781	100%	9886	7837	126,1%
2014	57689	100%	10186	7889	129,1%
2015	57481	100%	10827	8796	123,1%
2016	56927	99%	10806	7929	136,3%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A csökkenő népességszám mellett tehát gyorsuló ütemű öregedés is jellemzi a város lakosságát. 2016-ban 136 időskorú lakos jutott száz gyermekkorúra, míg 10 évvel ezelőtt ez az arány még 113 időskorút mutatott. A megyei értéknél alacsonyabb, az országosnál magasabb az idős emberek aránya a településen (az országban 128,5, Veszprém megyében 138,9 volt az öregedési index 2017-ben).

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

A fenti ábrán látható, hogy 2015-ben Veszprémben 100 fő 0-14 éves lakosra, 187,4 fő 60 évnél idősebb lakos jutott, ami az országos átlag

felett (174,8), de a Veszprém megyei járásközpontok alatt van (201,2).

Az állandó népesség körében - az országos átlaghoz hasonlóan alakul - Veszprémben is a nők és férfiak aránya. 2017. január 1-jén a nők aránya 53% volt az állandó népességhez képest. A 65 év feletti népesség körében jelentősen lecsökken a férfiak aránya, itt csupán 38%, melyből látható, 9 hogy a férfiak várható élettartama jóval alacsonyabb a nőknél. Veszprémben a halálozások száma évről évre 60-80 fővel haladja meg az élve születések számát, 2016 végén ez a szám kiemelkedő volt (90 fő). Még ha nem is tűnik olyan jelentősnek a különbség, de hozzáadva az elvándorlás egyre növekvő számát, sajnos a hosszú távú tendenciával számolni kell.

A lélekszámban tapasztalható csökkenés várhatóan nem átmeneti jellegű. Veszprémben az állandó népesség természetes fogyása az elmúlt 10 évben nem közelítette meg az országos átlagot. 2015-ben a természetes fogyás Veszprémben 1,16 volt, az országos 4,09-hez képest.

Állandó népesség

2017. január 1-jén	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	30000	26927	56927	53%	47%
0-2 éves			1519		
0-14 éves	3844	4085	7929	48%	52%
15-17 éves	618	693	1311	47%	53%
18-59 éves	14431	16142	30573	47%	53%
60-64 éves	2469	1907	4376	56%	44%
65 év feletti	6706	4100	10806	62%	38%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Képzettség

Veszprémben a 15 év feletti lakosság körében az általános iskolával nem rendelkezők aránya a teljes lakossághoz képes 5,2% volt a 2001-es népszámláláskor, ez az arány a 2011-es adatfelvételre kevesebb, mint felére 2,1%-ra mérséklődött, azóta pedig tovább csökkent. A lakosságon belül magas az aránya a jól képzett, kvalifikált munkaerőnek, országos átlagot meghaladó a tudományos fokozattal rendelkezőknek, valamint az idegen nyelvet beszélőknek az aránya. A városban a 18 évesnél idősebb népesség 63%-a érettségizett, a 25 évesnél idősebb veszprémiek 28%-a pedig rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Ez főként a nagy hagyományokkal 12 rendelkező, magas színvonalú, országosan elismert helyi oktatási intézményrendszernek köszönhető.

A városnak megyeszékhelyként társadalmi és gazdasági szempontból is meghatározó szerepe van. Megyei jogú városként koncentrálja a népességet, megyén belül itt a legnagyobb a vállalkozási aktivitás, a tőkekoncentráció, több a munkalehetőség. Mindemellett oktatási, kulturális és közigazgatási központ is, emellett gazdasági, személyi és közösségi szolgáltatások (szociális-, egészségügyi ellátások, idegenforgalom) sokszínűsége teszi igazán jó lakóhellyé. Veszprémet mindenekelőtt iskolavárosként, továbbá tudományos, művészeti és vallási központként is ismerik.

Veszprém városrészei:

Belváros (Várnegyed, Óváros tér Szabadság tér Ranolder tér, Kossuth utca, Cserhát)

Dózsaváros (Temetőhegy, Pajtakert)

Jeruzsálemhegy (Endródi Sándor lakótelep, Takácskert)

Egyetemváros

(Nándortelep, Egry József utcai lakótelep, Hóvirágtelep)

Füredidomb

Cholnokváros

Újtelep

Jutasi úti lakótelep Bakonyalja

Jutaspuszt

Szabadságpuszt

Iparváros (Csererdő)

Gyulafirátót

Kádárta

További, városrésznek nem minősülő területi egységek:

Veszprémvölgy

Reptér

Csatár

A projektbe tervezetten 4 városrész kerül bevonásra:

- Jeruzsálemhegy
- Dózsaváros
- Cserhát lakótelep
- Gyulafirátót

A projektben kiválasztott városrészek hagyományai kultúrája sokak számára már nem ismert, ám minden település részen működik olyan civil szervezet melynek szervezeti életútja szorosan kapcsolódik e városrészek kultúrájához. Ezek a szervezetek őrizték meg, és tudják tovább adni a fiataloknak és Veszprém lakosságának azokat az információkat és tudásadatokat, emlékeket melyek erősítik a közösségi érzést, a veszprémi polgár atitűdöt.

Jeruzsálemhegy

Jeruzsálemhegy Veszprém nyugati részén, északról a Séd völgye, nyugatról a Fejes-, keletről pedig a Hosszú-völgy által határolt magaslaton helyezkedik el, amely dél felé jelentős szintbeli változás nélkül a Veszprémi-fennsíokban folytatódik. A városrész története szorosan összefügg a városi reformátusok történetével. A református nagytemplom is ebben a városrészben található. A felekezeti különbségek a rekatolicizálódás következtében elmosódtak.

A 18. század második felétől kisiparosi, kiskereskedői lakóházak, üzletek határozták meg a városrész képét. A népi barokk és klasszicizmus jegyében épült néhány jellegzetes ház még ma is áll. Itt haladt végig a 8-as számú közútvonat, ami nagy forgalmat bonyolított le. Erre azután kerülhetett sor, hogy megépült a Dózsavárost a Jeruzsálemhegygel összekötő völgyhíd, a veszprémi Viadukt.

A külső körgyűrű megépítésével a forgalom, az ott lakók öröme mérséklődött. A városrész az 1970-es években modernizálódott. Négyemeletes tömbházak épültek és létrejött az Endrődi lakótelep. A 2000-es évektől a városrész újból bővült új családi és társasházak építésével jött létre a Takácskert. Itt található a városi parkerdő és a híres Veszprémi állatkert is.

Dózsaváros :

Veszprém egyik legrégebb óta lakott városrésze. Falusias, családi házas környezet jellemzi. A város domborzati viszonyai miatt a viadukt megépüléséig nehezen lehetett megközelíteni. Két része van, a Temetőhegy, ami a Szent László templom körül épült mára már eltűnt temetőre utalt és a Pajtakert, mely az Aranyosvölgybe vezető lejtőn terül el. Bár a 18. században német jobbággyokkal telepítették be, sok iparos is itt épített házat és műhelyt. Napjainkban a régi falusias házak mellett modern családi házakat is láthatunk. Tervben van egy új Dózsavárost és Veszprém északi részét összekötő közút építése, mely egy régi problémát oldana meg, a Dózsavárosban élők számára.

Cserhát:

Veszprém tulajdonképpeni belvárosa, mely az iparosodással párhuzamosan fejlődött, az évtizedek során. Ez a rész nem mindig tartozott a város központjához. Az egykor itt élő kereskedők, iparosok neve (pl. Csomay család) az itt lakók számára ma is ismerősen csengenek. A veszprémi Cserhát városrész sorsa hasonló volt a budai Tabánéhoz: girbe-gurba utcáit egy hirtelen központi akarat átrajzolta és a területet az 1960-as évek közepétől elindította a modernizáció útján. Az elmúlt fél évszázadban a helyén létrejött lakótelepen több generáció nőtt fel. A Kossuth utca bevásárló, sétáló utcává változott, a közlekedési útvonalat elterelték. Nem csak a közutit, hanem a vasutit is, ami érdekes módon a belvárosi részt átszelve a Balatonra való utazásokat segítette elő az utazóknak. A buszpályaudvar viszont maradt, segítve a vidékieknek, hogy a mellette megépült piacot könnyen látogathassák a vidékiek is. Megépült a mai napig álló 20 emeletes lakóépület, mely gazdaságtalan és az itt élők a város szegényének tekintik. Az elhatározás, hogy Veszprém modern városrész kialakításának elengedhetetlen kelléke egy ilyen épület, az akkori pártpolitikai nézetekkel tökéletesen egybevágott. A Kossuth utca ma is a város legnagyobb bevásárló övezete. Számos áruház, bevásárlóközpont és kis üzlet várja itt a vásárlókat.

Veszprém-Gyulafirátót:

Gyulafirátót Veszprém központjától 7,6 kilométerre északkeletre, a 82-es főút mellett található. A városból a 23-as jelzésű autóbusszal érhető el. Neve a falut a középkorban birtokló Rátold (Rátót) és Gyulaffy családok nevéből származik. A Rátoldok által a 13. században alapított premontrei kolostornak már csak a romjai állnak.

A most részönkormányzattal rendelkező városrész, 1984-ig önálló község volt. A falu létrejöttének pontos dátumát nem ismerjük, de azt tudjuk, hogy 1239-ben már az olasz eredetű Rátót nemzetségből származó Rátold (Rátót) család birtoka volt, belőlük alakult ki a Gyulaffy család, aki a település későbbi birtokosa lett, és róluk kapta nevét a település is. A Rátold család egyik tagja, Mátyás esztergomi érsek által Gyulafirátóton a 13. században alapított premontrei kolostor kora gótikus épületét a török időkben lerombolták, ma már csak romjai láthatók.

A falu északi részén egykor a Rátoldok vára vagy kastélya állt; ennek mindmáig feltáratlan maradványai a református templom mögötti Kálvária-domb mélyén találhatóak. A falusias jellegű házak között, egyre több új ház épül, ezáltal a Rátóti múlttal nem rendelkező lakosok száma egyre gyarapszik.

A projekt által érintett célcsoport(ok)

- Elsődleges közvetlen célcsoport:
 - helyi közösségek:
 - o civil szervezetek
 - o városrészi baráti társaságok
 - lakosság

- Másodlagos, közvetett célcsoport önkormányzati és oktatási és közintézmények.
 - o Minden városrészben található közoktatási intézmény, mely a projekt szempontjából fontos, hiszen itt vonhatók be a fiatalokat az egyes programelemekbe, ezzel is erősítve a helyi identitástudatot, és a helyben maradást.
 - o Minden városrész rendelkezik művelődési házzal és/vagy könyvtárral, mely találkozási pont lehet az egyes programok során.
 - o Projekt során cél lehet az újabb civil – önkormányzati együttműködés kialakítása, melyben a városi, és település részi, valamint nemzetiségi önkormányzatok partnerségére lehet törekedni.

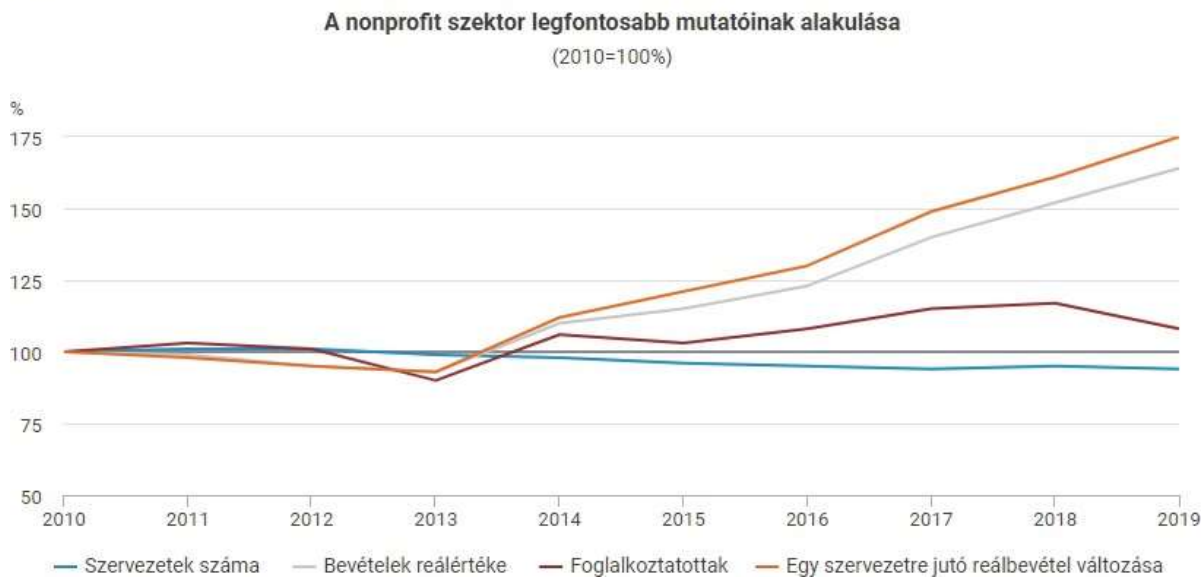
Civil szektor vizsgálata:

Hogy lássuk, hol tartanak, a veszprémi civil szektor szervezetei közösségei tekintsünk ki a hazai civil szektorra.

2019-ben a nonprofit szférában a 2018. évinél 601-gyel kevesebb, 60 890 szervezet működött, 1/3-uk alapítványként, 2/3-uk társas nonprofit szervezetként. A szektor meghatározó jellemzői nem változtak: a klasszikus civil szervezetek sokan vannak, és alacsony bevétellel rendelkeznek, míg a kevés számosságú nonprofit vállalkozás jelentős bevételt realizált. A szektor bevételének GDP-hez viszonyított aránya az előző két évben is megközelítette, 2019- ben meg is haladta az 5%-ot.

Nem változott a nonprofit szervezetek nemzetgazdaságon belüli súlya. Makroszinten a szféra időbeni fejlődését három fontos mutatóval lehet érzékeltetni: a működő szervezetek számának, a bevételek reálértékének, és a foglalkoztatottak létszámának alakulásával. 2019-ben a nonprofit szférában az előző évihez képest 601-gyel kevesebb, összesen 60 890 szervezet működött, és bár 2018-hoz képest csökkent a számuk, a szektor arculatának meghatározó jellemzői lényegében változatlanok: a jelentős számú klasszikus civil szervezetek (a magánalapítványok, illetve az egyesületek, szövetségek) kevés bevétellel rendelkeztek, míg az előbbinél jóval alacsonyabb sokaságú nonprofit vállalkozások magas bevételt (átlagosan 280 millió) realizáltak.

1. ábra

A nonprofit szervezetek kétharmada továbbra is társas szervezetként működött. 2019-ben a mintegy 61 ezer civil és egyéb nonprofit szervezet egyharmada (20 ezer szervezet) alapítványi formában, kétharmaduk (41 ezer) társas nonprofit szervezetként működött. Az alapítványok jelentős részének tevékenysége a korábbiaknak megfelelően

- az oktatáshoz (33%),
- a szociális ellátáshoz (16%),
- és a kultúrához (15%) kötődött.

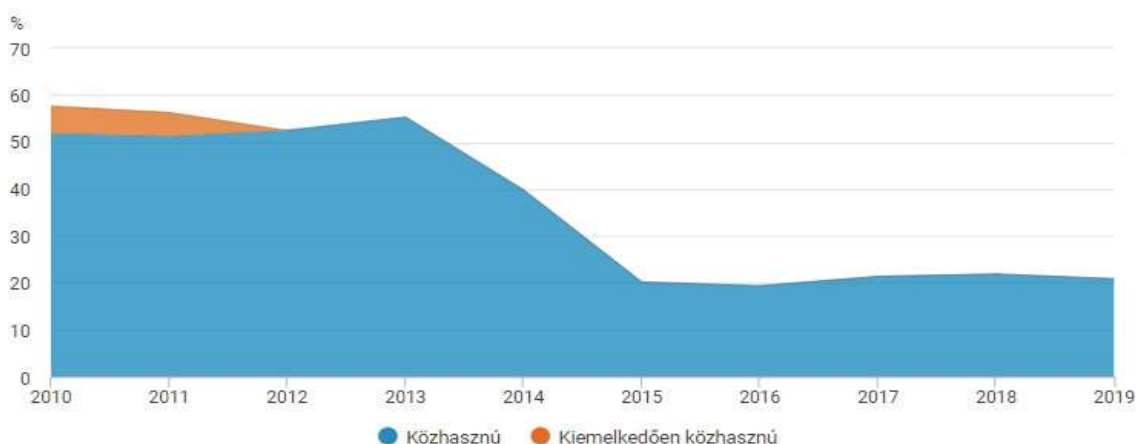
A társas nonprofit szervezetek körében

- a szabadidős (21%)
- és a sportegyesületek (22%),
- valamint a kulturális szervezetek (16%) aránya volt ismét a legnagyobb.

Csökkenett a közhasznú szervezetek aránya. A szektort érintő törvénymódosítások hatására, a 2015 végi adatok szerint a bejegyzett szervezetek már csak alig több mint egyötöde rendelkezett közhasznú minősítéssel, szemben a 2013. évi, „kifutó évben” mért 55%-kal. Ezután lényeges változás nem történt, 2019-ben arányuk 21% volt.

4. ábra

A közhasznú és kiemelkedően közhasznú nonprofit szervezetek aránya a teljes szektoron belül

Bevételek

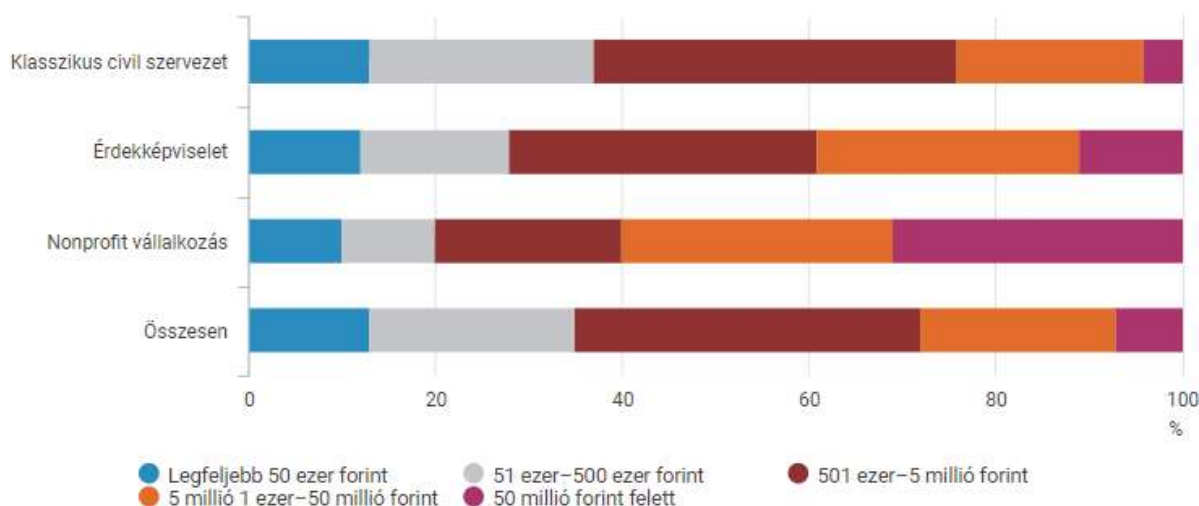
2019-ben a szektoron belül a szervezetek

- 92%-a bonyolított le teljes pénzforgalmat,
- 1,2%-a csak bevételt,
- 3,8%-a csak kiadást könyvelt el,
- 2,8%-a nem folytatott semmilyen pénzügyi tevékenységet.

2019-ben a nonprofit szervezetek összes bevétele több mint 2,4 ezer milliárd forint volt, ami az előző évit folyó áron 12, reálértéken pedig 8,1%-kal haladta meg. Az 500 ezer forint alatti éves bevételű szervezetek aránya az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is jelentős, 35%-ot tett ki. Az alacsony bevétel továbbra is a klasszikus civil szervezeteknél fordult elő a leggyakrabban.

5. ábra

A nonprofit szervezetek megoszlása a bevétel nagysága szerint, 2019

Civil szervezetek forrásteremtési lehetőségei

A NEA 2017. évi pályázataira 17 281 támogatási igény került benyújtásra a civil szervezetek részéről.

A 2012-2017 közötti időszakban a benyújtott illetve a nyertes pályázatok számát, valamint az összes megítélt támogatási összeg nagyságát az alábbi táblázat tartalmazza:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pályázatok száma	12 311	12 701	13 029	16 546	15 858	17 281
Nyertes pályázatok száma	3 951	4 702	3 970	6 366	5 715	7 428
Megítélt támogatás (Ft)	2 788 712 182	3 146 947 925	2 845 847 341	4 934 190 792	4 439 413 618	4 879 053 731

12

A Nemzeti Együttműködési Alap az egyik legkönnyebben elérhető a hazai forrásokat tekintve! A felosztható keret a felajánlott adó 1% függvénye. A következő ábrán látható, hogy minden évben növekedik a felosztható összeg, így a pályázó szervezeteket inspirálja a lehetőség, hogy nagyobb támogatást kapjanak működésükhöz, projektjeikhez. 2020-ra 7,7 milliárd forintra emelkedett a teljes keretösszeg. A veszprémi civil keret 5 millió forintos alapjával, amit körülbelül 150 pályázó nyer el, lehet látni, hogy itt a pár 10ezres támogatás helyett, akár több millió forinttal is gazdagodhatnak a veszprémi civil szervezetek.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NEA teljes keretösszeg (milliárd Ft)	3,38	3,38	3,38	5,406	4,896	5,267	5,256
NEA támogatási keretösszeg (milliárd Ft)	3,177	3,177	3,177	4,781	4,302	4,636	4,925
miniszteri egyedi keret (a támogatási forrás 10%-a, Ft)	317 720 000	317 720 000	317 720 000	478 164 000	430 261 600	463 607 400	492 560 000

A Veszprém megyei civil szervezetek, köztük a veszprémiek pályázási aktivitása is átlagfeletti.

NEA pályázati aktivitás megyénként 2019-ban

Megye neve	Beérkezett pályázatok 2019-ban (nem számítva a normatív pályázatokat)	Civil szervezetek száma CKTK kimutatás (OBH adatok alapján)	NEA pályázási aktivitás %
Fejér	332	2798	11,9
Győr-Moson-Sopron	480	2949	16,3
Komárom-Esztergom	216	1771	12,2
Vas	277	1898	14,6
Veszprém	464	2873	16,2
Zala	414	2190	18,9

13

Civil szervezetek Veszprémben

Veszprém megyében 2874, Veszprémben 629 civil szervezet van jelenleg bejegyezve. Tehát a megyeiéhez viszonyítva minden ötödik civil szervezet veszprémi. A szervezeti aktivitás az ezer főre jutó civil szervezetek esetében is jobb, mint az átlagos. Az alapítványok és egyesületek aránya követi az országos átlagot, egyharmad-kétharmad aránnyal. A rendszer hiátusa, hogy bár a civil törvény rendelkezik most már a felszámolás, megszüntetés jogi szabályaival. Még mindig nem lehet igazán tudni, hogy hány valóban működő, hány alvó, és hány egyáltalán nem működő civil szervezet van. Sem a törvényszéki sem a KSH adatbázisaiban nem igazán lehet erre adatokat találni. A több évtizedes tapasztalatok alapján a működő szervezeteket is nehéz felderíteni, mivel sokan bár végeznek alapszabályukban rögzített feladatokat. Kifelé nem kommunikálják, illetve éves beszámolóikban csak minimális tevékenység látható. A Nemzeti Együttműködési Alap pályázatain indulók mellett, sokan előző évek sikertelenségei miatt nem pályáznak, a Veszprémi Civil Keret 5 milliós tőkéje szétosztva olyan minimális összegeket jelent (pl.működésre pár tízezer forint), amiért nem szállnak harcba a többi civil szervezettel. A civil kerethez pályázók száma közel 150 szervezetet jelent. A nem bejegyzett szervezetek többnyire baráti társaságok, ifjúsági klubok, különböző körök illetve nyugdíjas klubok.

A projekt során fontos a helyi civil szervezetek megerősítése, a városrészi közösségek összekapcsolódása, melynek során a Veszprémi Civil Kerekasztal is megerősödhet, és további elismertséget kaphat.

A Veszprém városban működő civil egyesületek közül 21 szervezet felismerve az összefogás szükségességét (a Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület generálására) 2005 decemberében létrehozta a Veszprémi Civil Kerekasztalt.

A kerekasztal tagszervezetei alapelvekben fogalmazták meg, hogy hálózati együttműködés keretében kívánják elősegíteni a civil szervezetek egymás közötti, valamint civilek és az önkormányzatok közötti kapcsolat fejlesztését. A kerekasztal nyitott, a Veszprém területén működő civil szervezetek bármikor csatlakozhatnak írásbeli szándéknyilatkozatuk megtételével.

Megfogalmazódott a munkacsoportokban való együttgondolkodás igénye, a következő lehetséges munkakapcsolatok merültek fel:

- Egészségmegőrzés, szociális helyzet: egészségmegőrzés-nevelés, önkormányzati feladatok részbeni átvétele, felmérés a lakosság körében.
- Közügyek, érdekképviselet: döntések befolyásolása, érdekérvényesítés, közös problémák döntéshozók elé vitele civil-önkormányzati együttműködés erősítése, kontroll az önkormányzat működése a településfejlesztési ügyekben, ifjúság nevelés.
- Hagyományörzés: értékmegőrzés.
- Pályázat: pályázatok során együttműködés, pályázat figyelő megszervezése, támogatók felkutatása, tréningek szervezése.
- Rendezvényszervezés: Közös civil fesztivál (Civil Nap) szervezése, nemzetközi fesztivál közös megszervezése. Rendezvények időpontjának összehangolása.

14

2006-ban havi rendszerességgel megkezdődtek a kerekasztal találkozói, melyen a városi önkormányzat is képviseltette magát.

A kerekasztal 3 fő feladatot tűzött ki maga elé, mely a meghatározottak szerint a helyi civil szféra fejlesztését szolgálták.

- a városi civil koncepció újragondolását,
- a civil keret képzésével és odaítélésével kapcsolatos álláspont kialakítását,
- a Civil Nap megszervezését, határozták meg.

Többszöri egyeztetés során újraíródott a város civil koncepciója, azonban a kerekasztal javaslatait, a civil jelenlét erősödését nem fogadta el az önkormányzat.

A Civil Keret képzésével kapcsolatban kidolgozott állásfoglalás során, a kerekasztal megfogalmazta, hogy részt kíván venni az előkészítésben, javaslatot tesz a pályázati kiírás során megfogalmazandó tartalmi és formai követelményekre, az elbírálás során növelni kell a civilek szerepvállalását, így meghatározott létszámmal részt kíván venni a bíráló bizottság munkájában, azonban e „kívánságok” elutasításra találtak, hiába volt előttük mintaként a Nemzeti Civil Alapprogram civil szervezetek bevonásával történő modellje.

Így mondhatjuk, hogy a kapcsolatfelvétel a polgármesterrel, a civil kapcsolatok képviselőivel megtörtént, azonban tekintettel arra, hogy a civil szervezetek és a helyi önkormányzat együttműködésének nincsenek tényleges jogi feltételei, valódi eredményt a kerekasztal nem ért el.

Jelenleg a Civil Kerekasztal állandó feladatának tekinti a Veszprémi Civil Nap évenkénti megszervezését, melyben tagjai, aktívan, szokásszerűen részt vesznek.

A kerekasztal megalakulásakor létrehozott alapértékeket visszaállítani fontos feladat, melynek kapcsán cél lehet, a partneri kapcsolatok kialakítása, a civil érdekérvényesítő- érdek megjelenítő képesség hatékonyabbá tétele. A civil szervezetek közötti partnerség fejlesztése, hálózatépítés, a közösségfejlesztő folyamatok kezdeményezése, a problémák felismerése, közös érdekek felvállalása, közös értékek felismerése. Segíteni a nyilvánosság kiépülését, a lakosság megkérdésztését és bevonását a helyi folyamatokba.

Civil szolgáltatások Veszprémben

Veszprémben teljes körű civil szervezeteknek nyújtott ingyenes szolgáltatást egy szervezet végez. A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület 2003-ban jött létre, megalakulását az első Orbán kormány "Civil Ház" programja generálta. A program célja a civil szektor erősítése volt információátadás, tanácsadás, infrastrukturális segítségnyújtás, mindezt térítésmentesen elérhetővé téve. Minden megyeszékhelyen működik ilyen program, immár 20 éve. A fenti egyesület kormányokon átívelően végzi tevékenységét a kezdetektől. A civil ház program közben folyamatosan más elnevezést kapott! Volt nonprofit szolgáltató központ (NOSZOK), civil szolgáltató központ (CISZOK) civil információs centrum (CIC), jelenleg civil közösségi szolgáltató központ (civil központ). Bár évről évre más prioritások mentén, de folyamatos és ingyenes a szolgáltatási rendszer a civil szervezetek részére, mely szolgáltatások időről időre bővülnek, az igényeknek megfelelően fejlesztenek. Folyamatosan működtetnek (térítésmentes) nonprofit, jogi-, könyvviteli (pénzügyi-, adó-) forrásteremtési, szervezetfejlesztési, informatikai, társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos tanácsadásokat napi rendszerességgel. Civil szervezetek részére nyújtott információszolgáltatásukat folyamatosan biztosítjuk személyesen, telefonon, e-mailben. A kor kihívásainak megfelelően interneten, honlapjukon (www.cicveszprem.hu) és a Facebook-on keresztül is megtalálhatóak híreik, aktualitásaik. A legnagyobb érdeklődésre számot tartó témákban kihelyezett tanácsadásokat, műhelymunkákat workshopokat tartanak a megye járási központjaiban, így a vidéki szervezeteknek is biztosítva a lehetőséget, hogy a megyeszékhelyre való utazás nélkül is személyes konzultációban lehessen részük. Szakkönyvtárunk anyagait, elektronikai gépeik egy részét ingyenesen kölcsönözhetővé tették. Jelenleg Veszprém megyében rajtunk kívül nincs olyan civil szervezet, mely megyei hatókörű civil szolgáltatásokat biztosít. Jelenleg 2022-ig rendelkeznek a címbirtokosi címmel, mely feljogosítja az egyesületet a program teljes körű ellátására és az ezt finanszírozó támogatásra. Számos feladatuk mellett a hálózatok generálása is a céljaik között szerepel így ágazati hálózatok létrehozása (pl. Veszprémi Kulturális Kerekasztal, Veszprémi Fogyatékosügyi Kerekasztal) mellett területi hálózatok létrejöttét is elősegítették, támogatták és gondozzák a mai napig. (pl. Veszprémi Civil Kerekasztal).

15

A fejlesztés indokoltsága és célja

A projekt célja, a veszprémi helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása, a helyi társadalmak megújítása, Veszprémi civil szervezetek bevonásával.

Veszprém városrészeiben több olyan hagyományokkal, közösségi értékekkel rendelkező civil szervezet működik melyek nem kellően ismertek a lakosság körében. Sok esetben az ott élők is keveset tudnak róluk, mert tevékenységük nem látható, vagy nem kommunikálják megfelelően. Sokszor a szervezetek tagjai, vezetői sem tudják, hogy miképpen lehetne megmutatni sikereiket, hogyan lehetne megismertetni azt a küldetést, azokat a célokat, amelyekért küzdenek. Ennek többféle hatása van. A szervezet eredeti céljai elvesznek, vagy a programok válnak sablonossá, később unalmassá, esetleg forráshiányossá. Mindennek egyenes következménye, hogy sem tagi szinten nem képesek megújulni, s a szervezet kiöregszik, s ha új vezetőket sem találnak sok esetben meg is szűnik.

Fontos tehát ezen szervezetek megerősítése a helyi igények alapján, mely által, identitásuk erősödik, a helyi társadalom értékei közé kerülnek emlékeik, hagyományaik, eddigi tevékenységeik.

A különböző városrészek civil szervezetei hatékonyabban és jobban tudják bemutatni a más városrészben élőknek értékeiket, hagyományait, ezért fontos lenne, hogy „szomszédolás”, azaz városrészek közötti rendezvények szerveződjenek, melynek kötetlen hangulata biztosíthatná a játékos tanulás, tudás megszerzésének lehetőségét.

A „városrészi szomszédolások” során, Veszprém különböző városrészeiben működő civil szervezetek bemutatják értékeiket egymásnak, és a lakosságnak, mely erősíti a városhoz való kötődést, a helyi közösségek összetartozását, egyben ösztönzi a helyben maradáást.

16

A szervezetek közötti együttes munka, a lebonyolított akciók, összekovácsolhatják a jelenleg izoláltan működő közösségeket, melynek hatására, olyan civil hálózatosodás indulhat meg, mely segíti a már megszervezett veszprémi civil kerekasztal tevékenységét, és elismertségét, valamint Veszprém közösségi értékeinek megmentését is.

A beavatkozás innovativitása

A projekt során a közösségi értékek összegyűjtése széleskörű, helyi összefogáson alapuló közösségi folyamat. A folyamat a közös munkára és a közös döntéshozatalra épül, amely nagyban hozzájárul a kollektív élmény és identitás érzéseinek kialakításához, erősítéséhez és az elköteleződéshez, a közösségi-társadalmi cselekvés mellett.

Számba kell venni, hogy az adott városrészen milyen helyek, terek, intézmények, kommunikációs csatornák vannak az információk keletkezésére és áramlására. Hol találkoznak az emberek, hol zajlik párbeszéd a helyi ügyekről, milyen fórumok működnek. Végig kell gondolni, hogy kik birtokolják a nyilvánosság kereteit, hogyan tud a helyi közösség ennek résztvevője, alakítója lenni. A szervezetek egy része részt vett már közös városi civil programokon, de eddig nagyon kevés olyan közösségi aktivitás volt, ahol együtt, egymásnak szerveztek olyan programokat ahol közelebből megismerhették volna egymás értékeit, múltját, sikereit, jelenét s jövőbeli terveit.

Várhatóan a projekt jótékony hatást gyakorol a közösségek életére, a bevont városrészeken emelkedik a programok száma, sokkal dinamikusabban alakulnak a civil, az és az önkormányzati kapcsolatok, és előremutató közösség-szervezési és közösségfejlesztő folyamatok indulnak el.

A fejlesztés a helyi közösség aktív részvételével valósul meg

Fontos, az aktív és együttműködő, erős helyi kötődésű közösségek hálózatosodása, együttműködési rendszerének megteremtése, ezért Veszprém városában 4 városrész (Jeruzsálemhegy, Dózsa város, Cserhát lakótelep, Veszprém-Gyulafirátót) javasolunk bevonni a fejlesztésbe. A projekt célja kell, hogy legyen az is, hogy erősödjön a veszprémi közösségek közötti párbeszéd, amely lehetővé teszi a közös gondolkodást, tervezést és közösségi kezdeményezéseket, mely erősíti a városhoz való kötődést, a város közösségi emlékeinek értékeinek feltárását és bemutatását, mely ösztönzően hathat további helyi értékek létrehozásához.

Jelen projekt megvalósítója a MeneTrend Fejlesztő Közhasznú Egyesület:

Az egyesület szintén a civil szektor fejlesztését tűzte lobogójára, ám civil szolgáltatásai többnyire más civil szervezetek munkáját segíti, illetve egészíti ki. Az egyesületet 2011-ben jegyezte be a Veszprém Megyei Bíróság. Alapszabályukban a civil szektor fejlesztése mellett, az önkéntesség elterjesztése és az ifjúságügy is szerepel. Ifjúsági területen fontosnak tartják, hogy generálják a helyi társadalomban való aktív részvételt, és a határon túli ifjúsági szervezetekkel való kapcsolatépítést. További cél, hogy a fiatalok megismerjék lehetőségeiket, hazai- akár nemzetközi szinten egyaránt. Segítik az ifjúsági önszerveződéseket is, egyéni találkozók során analizálják terveiket, majd ahhoz igazítva keresik a legmegfelelőbb lehetőséget pl. a hazai és nemzetközi önkéntesség, illetve diákcsere vonatkozásában.

17

Hazai szinten az önkéntesek mellett, az iskolai közösségi szolgálatot végző diákokat is foglalkoztatnak szem előtt tartva a társadalmi életre nevelést.

Szolgáltatásaik a különböző pályázati forrásoknak köszönhetően térítésmentesen vehetőek igénybe. Tagjaik között gyakorlott nonprofit szakemberek találhatóak.

Legsikeresebb projektjei:

-2013. Filatrópia-Zsák a foltját c. projekt célja volt, a for- és nonprofit szektor közelebb hozása. A projekt eredménye egy nyomtatott tanulmány, mely információt ad a céges támogatási kedvre vonatkozóan Veszprém megyében.

-A Nyilvánosságért és a Civil Társadalomért Alapítvány, „V4-es országok közötti mobilitás ösztönzése önkéntesként” c. projektjét koordinálták. Workshopot, konferenciát tartottak, promotálták az egymás országába való önkéntes tevékenységet.

-2014 IF YOU Ifjú c. projekt célja volt, tréningeken keresztül felkészíteni a közösségükért tenni akaró magyar és erdélyi fiatalokat a projektmenedzsment, forrásszervezés alapjaira, melynek eredményeképpen jött létre 2015-ben, „Fedezd fel a vidéket” c. ifjúsági cseretábor Erdély Kisbaconban.

- 2015 EVS-en részt vettek Örvényesen, „Star GazyBoat Lake Balaton”-ona program célja volt érzékenyítés az önkéntességre, egymás kultúrájának megismerése.

- 2016 óta folyamatosan együttműködtek a VM Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület Nemzeti Tehetség Program projektjében. Cél segíteni a tehetséges fiatalokat körülvevő támogató környezetet és családokat, Alkotó Napokat tartottak, ahol régi mesterségeket ismerhetnek meg a fiatalok, Muzsika Hangja hangszerlátogató napot, és az iskolai kortárs kiközösítés megszüntetésére irányuló tolerancia órákat.

-2018-2019-ben az Ajkai Kristály-völgy Egyesülettel folytatódott a családi közösségépítő rendezvények Ajkán, így csatlakoztak a Családi Piknikhez a Pöttöm polgárok ünnepén kézműves foglalkozásokkal. Decemberben Karácsonyi családi piknikben vettek részt, ahol a fő téma az önkéntesség volt.

-2018-2019-ben, projektmenedzseri feladatot láttak el, az „Étkezz okosan” c projektben az Iszkaszentgyörgyi általános iskolában. Látható, hogy az étkezési szokásokra fordított figyelem kevésbé fontos szerepet kap, a gyermekek tudatos fogyasztási szokásaikat kialakítva hatással tudnak lenni egymásra, szüleikre, klub foglalkozások valósultak meg, ahol a gyerekek az egészséges táplálkozással, és életmóddal ismerkedhettek meg.

-2017-2019. részt vettek a Nagycsaládosok Balatonalmádi Egyesületével közösen a „Nők harmóniában, a családban és a munkahelyen” projektben, melynek során workshopot tartottak.

-2019. Nadácia Krajina harmónie - A Harmónia Föld Alapítvány szervezésében, Zsolnán részt vettek egy ifjúsági cserén „Search for the hero inside yourself”, melyen 7 országból voltak jelen, a fő szerep a tehetségé volt, így a kézművesség, dráma, tánc, zene, fotó, videó, és a közös alkotás

A megvalósítás kockázatai és azok kezelésének módja:

Pénzügyi fenntarthatóság

A szervezet közhasznú tevékenységének hosszú távú fenntartása érdekében törekszik stabil gazdálkodási helyzetének biztosítására, melynek alapvető részét képezi a működés során bevételek és kiadások megfelelő tervezése, kezelése.

Kockázatok

A kockázatkezelésre kiemelt figyelmet kell fordítani, a projekt megvalósulásának teljes időtartama alatt, mivel a projekt sikeressége az eredményes végrehajtáson túl a lehetséges kockázatok előzetes számbavételén, azok elkerülésén, valamint a már felmerült kockázatok megfelelő és hatékony kezelésén múlik.

Az alábbi táblázatban kerül bemutatásra a lehetséges kockázati tényezők, azok bekövetkezésének valószínűsége, a projektre gyakorolt hatása, valamint elkerülésének, illetve kezelésének módja.

Kockázat megnevezése	Valószínűség	Hatás	A kockázat kezelésének módja
A támogatás elmaradása	Közepes	Magas	A szervezet gazdálkodása stabil ugyan, de ilyen mértékű forrás elkülönítésére nincsen lehetősége. A támogatás elmaradása miatt a projekt csak kis mértékben valósulhatna meg.
Valamelyik együttműködő partner teljes passzivitása	Alacsony	Közepes	Csapatmegbeszélés összehívása, megoldás keresése, esetlegesen új partner bevonása, a támogató folyamatos tájékoztatása mellett.
Esetleges többletmunka felmerülése	Alacsony	Közepes	A megvalósítás során a megvalósulás rendszeres ellenőrzése, az esetleges eltérések korrigálása.
A projekt megvalósítása, elszámolása nem a tervezetteknek megfelelően valósul meg	Alacsony	Közepes	A jelenlegi vírus helyzet akadályozhatja a rendezvények megtartását, a programterv időbeni ütemezését. A projektmenedzseri, pénzügyi, szakmai feladatok ellátására tapasztalattal rendelkező személyeket választottunk.
A pénzügyi ütemezés be nem tartása	Közepes	Magas	A pályázó gazdálkodása stabil, a jelenlegi vírushelyzetben jelentős csúszások tapasztalhatók, igyekszünk a likviditási problémák megoldását.
A kialakított tevékenységi ütemterv csúszása	Közepes	Közepes	A projekt megvalósítása során alkalmazkodunk a vírushelyzet okozta körülményekhez, a rendezvényeket a betartott előírások mellett szervezzük meg, szükség esetén online fórumokat tartunk, / és vagy kérjük a projekt határidejének hosszabbítását.

A helyzettanulmányhoz a KSH adatbázisait, a Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület Know-how-it használtuk fel.